

ВІДГУК
офіційного опонента, доктора педагогічних наук, доцента
Цюняк Оксани Петрівни
на дисертацію
САМБОРСЬКОЇ ОЛЕНИ ДМИТРІВНИ
на тему «Модернізація інформаційно-цифрової підготовки
майбутніх учителів початкових класів»,
що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки
(викладання і навчання у вищій освіті)

Актуальність теми дослідження. Сучасні виклики, що постають перед освітою актуалізують проблему модернізації інформаційно-цифрової підготовки майбутніх учителів початкових класів відповідно до вимог регламентованих у законодавчих та нормативно правових документах.

Варто зазначити, що імплементація Концепції «Нова українська школа» (2016) окреслює нові орієнтири організації освітнього процесу сучасної початкової школи. Зокрема, майбутній учитель початкових класів має орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності, розвивати в учнів початкових класів цифрову грамотність, навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів. Важливим завданням, з огляду на це, є підготовка майбутнього учителя нової генерації, якому під силу формувати цілісну особистість в умовах цифрової трансформації освіти.

У цьому контексті дисертаційне дослідження Самборської Олени Дмитрівни на тему «Модернізація інформаційно-цифрової підготовки майбутніх учителів початкових класів» є актуальним, своєчасним і соціально зумовленим.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації. Структура дисертації не викликає заперечень, її зміст та логіка побудови узгоджені з визначеною метою і поставленими завданнями. Ознайомлення з рукописом дисертації дає підстави для висновку щодо глибокого розуміння авторкою сутності наукової проблеми,

відповідальності за результати наукового пошуку, узагальнення та теоретично обґрунтованих висновків.

На основі ґрунтовного аналізу тексту дисертації вважаємо за необхідне відзначити *високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження*, що базувався на цілісності та системності. Так, авторкою, на основі проаналізованої значної кількості наукових джерел (285 найменувань, з яких 57 – іноземною мовою) розкрито теоретичні положення означеної проблеми у педагогічній теорії та освітній практиці; уточнено сутність поняття «інформаційно-цифрова підготовка майбутнього учителя початкових класів»; визначено сутність та структуру інформаційно-цифрової компетентності майбутніх учителів початкових класів, виокремлено її складники: *когнітивний* (знання основ роботи з цифровими даними; способів створення цифрового контенту; дидактичних можливостей інформаційно-цифрових технологій в освітньому процесі початкової школи; методики використання інформаційно-цифрових технологій у початковій школі); *операційно-діяльнісний* (уміння використовувати цифрові засоби в професійній діяльності та суспільному житті, реалізовувати дидактичні можливості ІЦТ в освітньому процесі початкової школи); *ціннісний* (усвідомлення ролі інформаційно-цифрових технологій для власного професійного розвитку, прагнення підвищувати здатність використовувати ІЦТ в освітньому процесі початкової школи); схарактеризовано рівні сформованості інформаційно-цифрової підготовки майбутніх учителів початкових класів (*високий, середній, базовий*); в якості чинників модернізації інформаційно-цифрової підготовки виокремлено: випереджувальний характер навчання; інформаційну діяльність та інформаційну взаємодію з учасниками освітнього процесу з використанням ІЦТ; модульність; варіативність; прикладну спрямованість підготовки; участь в організації мережевих професійних співтовариств учителів початкових класів; електронну та дистанційну підтримку освітнього процесу; цифрове освітнє середовище; удосконалено освітню компоненту інформаційно-цифрової підготовки майбутніх учителів початкових класів через обґрунтування мети,

завдань і змісту професійно-орієнтованого курсу за вибором «Сучасні інформаційно-цифрові технології в освітньому процесі початкової школи».

Схвальним є те, що дослідницею запропоновано один із способів модернізації інформаційно-цифрової підготовки, що полягає у комплексній реалізації дидактичного потенціалу ІЦТ в основних формах організації освітнього процесу: на навчальних заняттях, самостійній роботі, практичній підготовці, контрольних заходах.

Вважаємо, що обґрунтуванню модернізації інформаційно-цифрової підготовки майбутніх учителів початкових класів, слугувала апробація, що підтверджено впровадженням в освітній процес закладів вищої освіти, про що засвідчують довідки з Комунального закладу вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського», Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж», Комунального закладу «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради» та Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

У загальних висновках, що відповідають змісту роботи, Самборська О. Д. чітко формулює основні результати дослідження відповідно до поставлених завдань. У цілому дослідження характеризується логікою, використанням авторкою дедуктивних міркувань в осмисленні складних комплексних явищ та процесів.

Проведений аналіз змісту дисертаційного дослідження дозволяє стверджувати, що мети дослідження досягнуто, а поставлені завдання – розв'язані, що уможливило отримання сукупності теоретичних і прикладних результатів. Саме вони визначають принципово новий підхід до осмислення проблеми модернізації інформаційно-цифрової майбутніх учителів початкових класів.

Наукова новизна результатів дослідження Самборської О. Д. полягає в тому, що: *вперше здійснено комплексний аналіз* означеної проблеми;

обґрунтовано спосіб модернізації інформаційно-цифрової підготовки майбутніх учителів початкових класів на основі комплексного підходу до реалізації дидактичного потенціалу ІТТ в освітньому процесі; *визначено структуру* інформаційно-цифрової компетентності майбутніх учителів початкових класів та схарактеризовано рівні її сформованості.

Цінним є те, що ***дисертаційне дослідження має практичне значення***, що полягає у розробленні навчально-методичного супроводу інформаційно-цифрової підготовки майбутніх учителів початкових класів, який представлено навчальною програмою вибіркової дисципліни «Сучасні інформаційно-цифрові технології в освітньому процесі початкової школи»; електронним навчально-методичним посібником «Google сервіси в роботі вчителя початкових класів»; курсами лекцій, рекомендаціями до самостійної роботи, завданнями тестового контролю, критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, глосарієм, сценаріями проведення лабораторних та практичних робіт з дисциплін «Методика навчання інформатики», «Практичний курс інформатики з елементами програмування», «Сучасні інформаційно-цифрові технології в освітньому процесі початкової школи».

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Належною є повнота викладу аспіранткою основних положень і висновків як у дослідженні, так і в наукових публікаціях. Загалом, результати дисертаційного дослідження висвітлено у 10 працях, з них: 1 стаття у виданні, що включено до міжнародної наукометричної бази Scopus; 3 статті у наукових фахових виданнях України; 6 – у збірниках тез доповідей на наукових конференціях, семінарах і форумах України та зарубіжних держав; 1 навчально-методичний посібник.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Аналіз протоколу перевірки тексту дисертації на наявність текстових запозичень за допомогою антиплагіатної системи Unicheck засвідчує рівень оригінальності тексту 95%, використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело із дотриманням встановлених вимог, що дозволяє

стверджувати про дотримання дисертанткою принципів академічної доброчесності під час написання та оформлення рукопису дисертації.

Дискусійні положення та пропозиції до змісту дисертації.

Загалом, позитивно оцінюючи результати дисертаційного дослідження Самборської О.Д., його наукове та практичне значення, вважаємо за доцільне висловити певні міркування та побажання.

1. На нашу думку, у першому розділі логічно було б розглянути понятійний апарат дослідження проблеми інформаційно-цифрової підготовки, а потім здійснити аналіз нормативно-правового забезпечення та теоретичних і практичних підходів щодо організації інформаційно-цифрової підготовки майбутніх учителів початкових класів.
2. У тексті дисертації дослідниця не завжди дотримується термінологічної єдності щодо понять «дидактичні можливості ІЦТ» і «дидактичний потенціал ІЦТ».
3. Дисертантці варто було б більше уваги приділити мотивації майбутніх учителів початкових класів до опанування теоретичними основами і технологіями використання ІЦТ в освітньому процесі нової української школи.
4. Вважаємо, що в дисертаційній роботі бажано було б детальніше розкрити методичний аспект практичної підготовки майбутніх учителів початкових класів до використання інформаційно-цифрових технологій в інформаційному освітньому середовищі НУШ.
5. На стор.117 наведено схему інформаційно-цифрової підготовка майбутніх учителів початкових класів на засадах комплексного підходу до реалізації дидактичного потенціалу ІЦТ в освітньому процесі (рис. 2.2). Вважаємо, що для кращого її сприйняття варто було б у блоці «Змістово-процесуальні основи комплексного підходу» детальніше проаналізувати зміст інформаційно-цифрової підготовки майбутніх учителів початкових класів.

Однак, висловлені зауваження мають дискусійний, уточнюючий характер і не знижують загальної позитивної оцінки дисертації та можуть розглядатися як рекомендації та побажання щодо удосконалення роботи й подальшого наукового пошуку.

Висновок та рекомендація щодо присудження ступеня доктора філософії з відповідної галузі. Проведений аналіз матеріалів дослідження, публікацій автора дозволяє стверджувати, що дисертація Самборської Олени Дмитрівни на тему «Модернізація інформаційно-цифрової підготовки майбутніх учителів початкових класів» є завершеним та самостійним науково-педагогічним дослідженням, яке містить результати з актуальної теми, що мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення та повною мірою висвітлені у публікаціях дисертантки.

Загальний обсяг, якість та оформлення дисертації відповідають нормативним вимогам «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167(зі змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2020 р. № 979 та від 09 червня 2021 р. № 608), а її авторка, Самборська Олена Дмитрівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 – «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 011 – «Освітні, педагогічні науки».

Офіційний опонент

**доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки початкової освіти**

**Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника**

ПІДПИС *О. Цюняк* ЗАВІРЯК
Начальник відділу кадрів
Державного вищого навчального закладу
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
код 02125266
" 22 " 11 20 21 р.

Оксана ЦЮНЯК